

В очікуванні туристичного буму

Напередодні Євро-2012 Україна причепурилася, намагаючись сподобатися іноземним туристам. Експерти Всесвітнього економічного форуму, взявши до уваги 70 показників, склали рейтинг туристичної привабливості країн світу, в якому наша держава посіла місце між Намібією та Гватемалою. В Європейському регіоні ми випередили Вірменію, Боснію і Герцеговину, Молдову.

не безпосередньо на туристів. «Хоча протягом останнього року ми й поступилися кількома позиціями, насправді справи в галузі не погіршилися: просто конкуренти розвиваються динамічніше», – зауважує він.

Не потрібно жодних рейтингів, аби зрозуміти: туристична Україна не дуже приваблива для іноземців – їх обмаль. Щоправда, офіційна статистика наводить доволі оптимістичні дані, ось тільки гріш їм ціна, бо в туристи записують усіх, хто перетнув український кордон.

Українці, котрі славляться своєю гостинністю, запрошують туристів якось мляво, невпевнено. Остання рекламна кампанія, здійснена державою, стосувалася заходів з ушанування жертв Голокосту – події, далекої від туризму. Учергове кошти на розвиток галузі було використано не за цільовим призначенням.

Традиційні місця для відпочинку в Україні – Крим і Карпати, однак потенціал мають чи не всі регіони: від «зеленого» до міського й індустріального туризму. Ці напрями потребують інформаційної підтримки з боку держави, адже малий бізнес не в змозі самостійно вийти на рекламний ринок. Тож не дивно, що мало хто знає про прокладені в регіонах веломаршрути чи сплави річками, місцеві архітектурні перлини чи затишні гуцульські колиби. Загалом на державному рівні недостатньо уваги приділяється внутрішньому туризму.

Старт нинішнього туристичного сезону **заступник голови Державної служби туризму і курортів Дмитро ЗАРУБА** називає

вдалим: відпочивальників порівняно з минулим роком збільшилося на 3 відсотки. Прогноз на літній період іще оптимістичніший – у Криму кількість туристів має зрости на 20 відсотків.

Наразі відпочинок у Криму дещо дешевший, аніж у Краснодарському краї (Сочі), тому великі сподівання оператори ринку покладають на російського туриста. Мовляв, нестабільність у країнах масового відпочинку (Єгипет, Туніс) переорієнтує частину росіян на Крим. На диво, цьогогоріч не спостерігається масової антиреклами українських курортів у російських ЗМІ. З 15 червня московська авіакомпанія бюджетних перевезень започатковує рейс Москва-Сімферополь, де вартість перельоту становитиме близько 100 доларів. Уряд Криму нарешті знайшов кошти на купівлю 61 нового тролейбуса, які курсуватимуть не лише столицею Автономної Республіки, а й забезпечуватимуть сполучення між Сімферополем і Ялтою.

Відроджуються архітектурні шедеври Криму. Так, у колись занедбаному особняку Івана Тихомирова в Ялті розташувався п'ятизірковий готель «Вілла Єлена». Зведений 1912 року п'ятиповерховий будинок купцем. Нині доба перебування тут коштує від 3,5-6,5 тисяч гривень. Два нові, значно дешевше, готелі з'явилися цього року в Севастополі. Хоч і не надто стрімко, однак готельна мережа в Криму зростає.

Поволі набирає сили санаторно-курортна галузь: серед найліпших – об'єднання «Трускавецькурорт», де нині триває модернізація всього лікувально-оздоровчого комплексу

Як і торік, найкращою країною для туризму визнали Швейцарію. Другою стала Німеччина, третьою – Франція. Популярна у нас Туреччина посіла 50-ту сходинку, а Єгипет – 75-ту. У цьому контексті 85-те місце України не видається надто ганебним. Щоправда, порівняно з попереднім роком наша країна втратила 8 позицій. Донизу Україну тягнуть проблеми з якістю доріг (136-та позиція), охороною власності (129-та), екологією (128-ма), а ще – низький рівень обслуговування (127-ма), ненадійність міліції (122-га). Усього до рейтингу Всесвітнього економічного форуму ввійшло 139 країн.

– Деякі показники (рейтинг – Ред.) не зовсім адекватні, – коментує ситуацію **голова Ради з питань туризму і курортів Євген САМАРЦЕВ**. – Наприклад, експерти порівнюють ціни в готелях відомих брендів, а в Україні немає навіть бази для такого порівняння. Чи вказують на високі ціни в готелях преміум-класу, проте цей ринок у нас ще незаповнений. Водночас в Україні, особливо в регіонах, є чимало готелів, де вартість проживання цілком адекватна з погляду європейця.

Рейтинг, складений Всесвітнім економічним форумом, Є. Самарцев вважає орієнтованим передусім на інвесторів у туристичну сферу, а

на 4 тисячі ліжок. А починалися зміни зі створення діагностичного центру світового рівня. Тепер у Трускавці досягають ефекту не лише завдяки лікувальним властивостям мінеральної води – за потреби тут здійснюють хірургічні операції, до того ж у кілька разів дешевші, ніж у Києві чи за кордоном. Трускавець цілком заслужено став українською Меккою міжнародного медичного туризму.

Ще один козир Трускавця – Міжнародна клініка відновного лікування Героя України доктора Володимира Козавкіна. На оздоровлення сюди везуть дітей із церебральним паралічем з усього світу.

Можна назвати ще кілька прізвиськ і санаторіїв, широко відомих на світовому медичному ринку. Проте загалом рівень сервісу в санаторно-курортних комплексах країни не такий вже й високий. Неабияке значення тут має кваліфікація менеджерів. «Якщо є професійні кадри, котрі вміють продавати, туристів не бракуватиме. Тим, хто звик очікувати, що клієнти до них прийдуть самі, буде суцільно», – переконаний Д. Заруба.

Прислужитися відпочивальникам міг би календар туристичних подій. Коли інтернет-відвідувач клікає на відповідний лінк на сайті Державної служби туризму і курортів, не знаходить жодної інформації. Тож він не знає, що в Україні відбуваються не лише гуморина та джазові фестивалі, а й фестивалі дерунів і молодого вина, захопливі авторалі й реконструкції воєнних битв тощо.

Серед адміністративних перешкод, які гальмують розвиток туризму, президент **Всеукраїнської асоціації туристичних операторів Ігор ГОЛУБАХА** називає туристичний збір. У Києві його справляють із січня 2011 року. Платниками збору визначено громадян України та іноземців, котрі зупиняються в столичних готелях. Ставка – 1 відсоток від вартості проживання в закладах готельного типу. Протягом року планували отримати 5 мільйонів гривень, однак практика першого кварталу не підтвердила таких сподівань. До того ж зібрані кошти не спрямовували на розвиток туристичної інфраструктури столиці – вони безслідно розчинялися в загальному бюджеті Києва. Схема справляння збору засвідчила свою неефективність: більшість візитерів міста була звільнена від його сплати, а готельєри стогнали від надміру бюрократичних процедур. Водночас збір стягували з іноземних громадян, котрі приїжджали до Києва

з діловою метою, зокрема для підготовки Євро-2012.

У квітні комісія Київради з питань культури та туризму запропонувала скасувати туристичний збір. Заступник голови Верховної Ради України Микола Томенко вже зареєстрував законопроект, який спрощує процедуру оподаткування, декларує галузеве використання коштів.

Оператори туристичного ринку столиці покладають великі надії на першого заступника голови Київської міської держадміністрації Олександра Мазурчак, котрий, очолюючи Кам'янець-Подільський, перетворив його на один із провідних туристичних центрів України. У Києві нарешті почали шукати місця для стоянок туристичних автобусів, з'явилося рішення, відповідно до якого середмістя та території поблизу музеїв звільнять від торговельних наметів і нестандартних кіосків. На часі – демократизація цін у столичних готелях преміум-класу. Проте тут має спрацювати вже не чиновник, а конкуренція.

На найвищому державному рівні створено кілька робочих груп, що напрацьовують пропозиції – заради майбутнього туристичної галузі свої зусилля об'єднали Міністерство інфраструктури й Держкомпідприємництва. Так, готуються постанови про належне облаштування причалів, підвищення престижу працівників туристичної сфери тощо. Незабаром з'явиться нова державна програма розвитку туризму, адже реалізація попередньої завершилася торік. Уточнень потребує Закон «Про туризм», ухвалений 1995 року.

Унаслідок управлінської реформи Президент України В. Янукович у квітні вивів Держслужбу туризму і курортів з-під зверхності Міністерства культури, створивши Державне агентство України з туризму та ку-

рортів. Структура підпорядковуватиметься напряму віце-прем'єр-міністрові Борису Колеснікову. До речі, заяви віце-прем'єра щодо розвитку галузі вселяють оптимізм учасникам ринку.

Президент Туристичної асоціації України Борис ВИХРИСТЕНКО зауважує, що перебування Держслужби у складі Міністерства культури не пішло на користь туріндустрії. Не повелося б краще, якби новостворене агентство стало структурним підрозділом Міністерства інфраструктури. На початку 2000-х років туризмом уже опікувався самостійний державний орган, саме тоді й удалося найбільше зробити для розвитку галузі. Однак цього ще занадто мало, щоб туризм динамічно розвивався.

Contra spem spero

Туріндустрія, як і загалом українська економіка, не приваблива для зарубіжних інвесторів.

– Інвестиційний клімат погіршився. Корупція як була, так і залишилася. Крім того, наші клієнти говорять про те, що на місцях здійснюється величезний тиск на бізнес через різні інспекції (санітарні, податкові, екологічні тощо), – сказав в інтерв'ю одній зі столичних газет **директор Європейського банку реконструкції та розвитку в Україні Андрє КУУСВЕК**.

Фінансист також зазначив, що заходи влади зі стабілізації бюджетної ситуації спричиняють неабиякий тиск на бізнес.

– Уряд намагається збільшити дохідну частину бюджету. Проте чимало дій влади негативно впливають на бізнес. Ідеться, скажімо, про неповернення державою ПДВ. Крім того, представники компанії скаржаться на практику сплати податку на прибуток наперед, – зауважив А. Куусвек.

Країни, громадяни яких користуються правом безвізового в'їзду в Україну (на строк до 90 діб): країни Європейського Союзу, Швейцарія, Норвегія, Ісландія, Ізраїль, США, Канада, Казахстан, Киргизія, Кіпр, Корея, Парагвай, Таджикистан, Узбекистан, Японія, Гонконг (до 14 діб).

Безвізовий в'їзд з додатковими преференціями мають громадяни Азербайджану, Білорусі, Вірменії, Грузії, Молдови, Монголії та Російської Федерації.

Країни, в які громадянам України дозволяється в'їжджати без візи: Азербайджан, Антигуа і Барбуда, Білорусь, Вірменія, Гватемала, Грузія, Еквадор, Ізраїль, Казахстан, Киргизстан, КНДР, Малайзія, Молдова, Монголія, Намібія, Нікарагуа, Палау, Парагвай, Російська Федерація, Сальвадор, Свазіленд, Сейшельські Острови, Таджикистан, Узбекистан, Чорногорія, Гонконг (до 14 діб).

Українцям не потрібні візи для туристичних поїздок на Гренаду, в Марекдонію, Мікронезію, з метою лікування – на Кубу. У Хорватії безвізовий режим для туристів з України діє з 1 квітня до 31 жовтня 2011 року.

Країни, візи до яких можна оформити на кордоні чи в аеропорту (подекуди слід отримати попередній дозвіл з імміграційної служби): Барбадос, Бахрейн, Вануату, Гаїті, Джибуті, Домініка, Домініканська Республіка, Єгипет, Йорданія, Катар, Кенія, Коморські Острови, Маврикій, Мадагаскар, Мальдіви, Об'єднані Арабські Емірати, Оман, Руанда, Самоа, Сан-Томе і Принсіпі, Сент-Вінсент і Гренадини, Сент-Кіттс і Невіс, Суринам, Східний Тимор, Таїланд, Того, Тонга, Тувалу, Фіджі, Ямайка.